

IZ MEDGENERACIJSKIH PROGRAMOV

MEDGENERACIJSKO SREDIŠČE V LOGATCU

Logatec, 18. september 2011

V Dolnjem Logatcu je bilo to nedeljo slovesno. Praznovali so 20-letnico župnijskega Doma Marije in Marte za stare ljudi in Miklavževega vrtca ter odprli novo župnijsko medgeneracijsko središče, ki bo po končani gradnji stavbe na Griču ob cerkvi lahko sprejelo v varstvo do 90 otrok in v oskrbo do 90 starih ljudi; doslej so bili vrtec in enote tega doma za stare ljudi raztreseni na več lokacijah. Slovesno mašo na trgu pred cerkvijo je sredi množice ljudi vodil ljubljanski nadškof dr. Anton Stres, ubrano je prepeval številni domači pevski zbor, podprt z orkestrom, med mašo in na prireditvi po njej je nastopilo več deset domačinov, od malčkov do starčkov.

Zavod Dom Marije in Marte je izdal zbornik (66 strani) *Ob 20. obletnici Miklavževega vrtca in Doma Marije in Marte*, ki ga je uredila glavna sestra Leonida Župančič. Njegova vsebina in navzočnost pri slovesnosti 20-letnice nam odpre pogled v delovanje te – za vso Slovenijo in čez vzorčne ustanove. Prispevki so razporejeni v tri dele. Prvi ima naslov Oranje ledine. Njegovi štirje prispevki tvorijo zgodovinski pregled in duhovni okvir celotne ustanove. Sonja Mihelčič, članica sveta Zavoda Dom Marije in Marte v uvodnem prispevku *Ob 20. obletnici* pravi:

»Zdi se mi, kakor da bi bilo včeraj – slovesno okrašen trg, nagovori in dobre želje za ljudi, ki bodo delali, in tiste, ki bodo bivali v novih prostorih, blagoslov nadškofa Šuštarja in njegove spodbudne besede. Pa je mimo že dvajset let!

Naš takratni župnik Tone Kompare je smelo preizkusil demokracijo nove države in takoj izkoristil dane možnosti. Prehodil je še neuhojene

poti, da bi slovenska Katoliška cerkev tudi preko inštitucij, kot sta vrtec in dom za starejše, opravljala svoje poslanstvo. Rešitev doma na Griču, ki ga je logaška župnija dobila vrnjenega v denacionalizacijskem postopku, je bila takrat še uganka. ... po dvajsetih letih stoji pred nami mogočna stavba, ki je lahko v ponos vsem Logatčanom, kaj šele župniji!« (str. 7-8)

Pogumno naprej je naslov spodbudnega prispevka logaškega župana Berta Menarda o kakovosti in potrebnosti doma. Med drugim pravi: *»Plačilo tistim, ki si prizadevajo, da ima posameznikovo življenje v vseh obdobjih neko vrednost in smisel, ne more biti izraženo niti poplačano z denarjem.« (str. 10)*

Župnik in direktor Zavoda Dom Marije in Marte, Janez Kompare, ki je od svojega nastopa leta 2000 duša tega dogajanja, je dal svojemu prispevku naslov *Čas milosti in potrpežljivosti*. Pravi, da se je pred leti porodila zamisel, da bi obnovili predvojni župnijski dom na Griču ob cerkvi v večgeneracijsko središče. Lahko si predstavljamo, kaj pomeni danes prenavljati tako veliko stavbo. Kaj to pomeni v finančnem in organizacijskem smislu za običajno slovensko župnijo? Kaj to pomeni v strokovnem smislu, saj so novi dom za stare ljudi postavili po sodobnem konceptu, da stari ljudje živijo v družini podobnih gospodinjskih skupinah – Nemci temu pravijo normalizacija domske oskrbe starejših.

In kaj pomeni postavljati župnijsko medgeneracijsko središče po duhovni plati? Ta odgovornost je največja, saj imata župnijski vrtec in dom za stare ljudi svoj poseben smisel prav v duhovni prodornosti. Razvoj duhovnih zmožnosti je v 21. stoletju tako pri vzgoji otrok kot pri staranju verjetno ključ za rešitev humane in solidarne kakovosti življenja in sožitja. Iz prispevkov skozi

ves zbornik sije pozornost na duhovno globino človeškega življenja in sožitja, vzgoje otrok in oskrbe starih ljudi. Dom Marije in Marte je katoliški, zato razvija krščansko duhovnost, ki raste iz judovske, in je ena od najbolj razvitih poti univerzalnega duhovnega razvoja človeštva. Sabina Koren v prispevku *Duhovna obnova* (str. 41-43) odstira, kako se osebe zavestno duhovno pogloblja, podobno kot se stalno strokovno usposablja.

Župnik Janez je zapisal stavek: »V tem času; ko sem v mukah in nestrpnosti trpel in molil, je Bog blagoslovil tudi ta čas, ki ga lahko imenujem čas milosti in svojega zorenja v potrpežljivosti.« (str. 11) Njegov prispevek razkriva sodelovanje z ljudmi; treba je poudariti, da sta pristno veselje in lepo sodelovanje z ljudmi značilni Janezovi lastnosti. S hvaležnostjo navaja številne domačine, ki so zaslužni za novo župnijsko medgeneracijsko središče. Njegova sposobnost, da blagohotno povezuje ljudi v skupnost, se je pokazala pri slavnostnem kosilu. Na njem je bilo več deset ljudi, od različnih podjetnikov, ki so delali, in strokovnjakov, ki so načrtovali in vodili delo, pa zaposlenih in slavnostnih gostov, kot sta nadškof dr. Stres in vodilni svetovni arhitekt na gerontološkem področju, Hans-Peter Winter iz Kölna v Nemčiji. Še nikoli nisem bil na podobnem slavlju, kjer bi spontano nastopilo toliko ljudi s pristnim nagovorom. Nekateri od njih morda še nikoli niso javno govorili, pa so povedali tako lepe izkušnje in globoke misli, da bi jih bilo vredno dobesedno ohraniti v kroniki logaškega župnijskega medgeneracijskega središča.

Glavna sestra doma Leonida Župančič je v prispevku *Medgeneracijska povezanost utemeljila koncept sožitja vrtca in doma za stare ljudi s skupnim dvoriščem*. Pravi: »Tesen stik mlade in stare generacije je življenjskega pomena za obe. Danes mladi pogosto nimajo možnosti srečati se ali preživljati svoje mladosti ob starih starših. Družine so bile včasih tesno povezane. Stari starši so stanovali s svojimi otroki, tako da so bile pod

isto streho kar tri generacije. Čeprav so bila tudi trenja, pa so študije pokazale, da življenje v takih razširjenih družinah spodbuja dolgoživost. ... V Domu bodo imeli otroci možnost vsakodnevnega srečevanja s starejšimi – z dedki in babicami, kot pravijo sami ...« (str. 14-15) Pri tem navaja R. Geelena: »Ob otroku v njih spet zabrnijo strune spominov, ki jih mi z vso svojo znanostjo in učnostjo ne znamo uglasiti.«

Dom za stare ljudi je tem boljši, čim bolj živo je vključen v celotno krajevno skupnost. S tem ima logaški Dom Marije in Marte zelo dobro izkušnjo. Leonida piše: »Tako kot do sedaj pa se bodo stanovalci vključevali v občestveno življenje. Skupaj z verniki župnije in prostovoljci se bodo udeleževali in obhajali praznike, božjo službo ...« (str. 16) Marija Klančar, predsednica Karitas, v prispevku *Odprti navzven* (str. 49-51) konkretno odgrne povezanost med Domom in župnijskim občestvom:

»Kot skupina Karitas zelo radi priskočimo na pomoč v tem 'našem' Domu. Ob nedeljah dežuramo od 15. do 17. ure in delamo družbo stanovalcem, ki nimajo obiskov in smo mi njihovi najbližji. Vsaj nekateri naši sodelavci so pri tem delu zelo zelo požrtvovalni in veliko nedeljskih popoldnevov preživijo v Domu. Navzoči smo tudi pri obhajanju, kjer s svečko spremljamo delilca svetega obhajila. Obiskujemo vse stanovalce, ki imajo svoj dom sedaj tukaj, v tem Domu. Spremljamo jih tudi z reševalnim vozilom v bolnišnico. Vsako nedeljo in ob praznikih jim omogočimo, da so pri sveti maši, zato jih vozimo ali samo spremljamo v farno cerkev in nato zopet nazaj.

Obiščemo jih za rojstne dneve ali tudi kar tako, da jim popestrimo kakšno urico. Zelo veseli so, če pripeljemo s seboj kakšnega otročička; takrat se čisto raznežijo, povedo o svojih otrocih, še raje pa teče beseda o vnukih ali pravnukih.

Posebno doživetje pa je v poletnih mesecih, ob ponedeljskih, ko jih vozimo po logaških ulicah. Tam se nam pridružijo tudi mladi in drugi ljudje dobre volje. Te trenutke je škoda zamuditi, ker vsi

uživamo, ko si ogledujemo lepo obdelane vrtove, cvetje na balkonih in oknih in vedno nas kdo povabi, da se pri njem okrepcamo. Tako nas je zelo veliko zadovoljnih, saj smo tudi mi polepšali dan sebi in gostitelju.

Škoda je samo, da med sodelavci Karitas ni stalnih mladih sodelavcev. Z mladimi sicer zelo lepo sodelujemo. Priskočijo nam na pomoč, ko jih prosimo, zato smo veseli, da se zida medgeneracijski center, da bo sodelovanja še več...«

Drugi del zbornika ima naslov *Miklavžev vrtec*. Njegova strokovna vodja Jožica Maček začne svoj kroniški zapis 20-letnega delovanja s stavkom: »Miklavžev vrtec je kot prvi zasebni in katoliški vrtec v takrat nastali novi državi začel s svojim poslanstvom aprila 1991; najprej z eno skupino otrok, kasneje pa je svojo dejavnost širil in tako ima danes štiri skupine otrok od enega leta do vstopa v šolo, kar trenutno pomeni 70 otrok. Oral je ledino, sledili pa so mu mnogi drugi; najprej še v istem letu na Vrhniki, kasneje pa še drugod. Tako je zdaj v Sloveniji že 17 takih vrtcev...« Rad bi poudaril njihov pionirski pomen v uvajanju novih, boljših načinov vzgoje po metodi Montessorijeve, ki zna v otrocih ohranjati notranji mir in celostno razvijati otrokov doživljajski svet – to je pogoj za poznejši razvoj zdrave solidarnosti in drugih zmožnosti za lepo medčloveško sožitje. V tem delu zbornika je skupno sedem prispevkov sodelavk iz Miklavževega vrtca. Rdeča nit so njihove lepe izkušnje pionirskih časov v začetku pred dvajsetimi leti – kuharica Silva Petković se spominja celo sprejema prvega otroka v vrtec pred dvajsetimi leti. Starejše in mlajše vzgojiteljice so zapisale svoja doživetja in spoznanja ob delu. Iz njihovih prispevkov odseva lepo sodelovanje med zaposlenimi in zrel polet za nadaljnje delo v novih prostorih, kjer je sožitje vrtca z domom za stare ljudi kvalitetna novost.

Dobro vzdušje med osebjem vrtca razgrinja na primer tale odlomek iz zapisa Radice Petrović: »Po rojstvu sina sem si močno želela delati z otroki. Odločila sem se za študij – prekvalifikacijo

za pomočnico vzgojiteljice. Na prvo težavo sem naletela pri iskanju vrtca za opravljanje prakse. Odbita sem bila na način, ki mi je sporočal, da ne bom mogla nikoli opravljati dela, ki sem si ga tako zelo želela. Pomislila sem, če ima sploh smisel nadaljevati. Začutila sem, da je težava moje romsko poreklo. Mož mi je vlil toliko poguma in podpore, da sem poskusila v drugem vrtcu. S strahom sem vstopila skozi vrata Miklavževega vrtca, kjer je moja tesnoba v trenutku izginila ob toplem sprejemu vodje vrtca. Dala mi je možnost nadaljevati začrtano pot. Moč, voljo, ponovno upanje, da bom lahko kdaj delala tisto, kar sem si srčno želela, mi je dal kolektiv, ki me je sprejel brez predsodkov...« (str. 26).

Ta del zbornika nas v besedi in sliki seznanja z vrtčevskim letom in z vtisi otrok ob sožitju s starejšimi. Nanizani so odgovori otrok, zakaj gredo radi v Dom Marije in Marte; npr.: »Rad imam tiste tete in strice.« Ali: »Vesela sem, ker nas imajo radi.« (str. 30)

Tretji del zbornika sestavljajo zapisi in slike iz Doma Marije in Marte, nekatere smo že navajali. Zapisi sester odkrivajo skrivnost, zakaj imajo nekateri ljudje tako razvit človeški čut za stare ljudi in ob napornem delu poklicne ali domače oskrbe onemoglega starega človeka tudi sami človeško rastejo. Osnovo za to so večinoma dobili v svoji družini, v sedanjosti pa zavestno sprejemajo to življenjsko nalogo kot dobro priložnost in se stalno učijo človečnosti iz tega, kar delajo in doživljajo. Med več tovrstnimi prispevki sester pod skupnim naslovom *Rušenje zidov osamljenosti* navajamo dva odlomka. Nekdanja glavna medicinska sestra Marjana Rupnik piše:

»Že od nekdaj sem rada delala s starimi ljudmi. Izhajam iz številne družine, kjer so bile združene tri generacije: mlada, srednja in stara. Na to imam lepe spomine iz otroškega obdobja. Stara mama mi je pripovedovala pravljice in razne dogodke iz svojega življenja. Ob večerih smo otroci radi sedeli okrog nje in jo z odprtimi usti poslušali. Spomnim se, da so jo takrat, ko je tako hudo zbolela, da je

obležala v postelji, preselili v sobo, kjer nas je vse opazovala. Nikoli ni bila sama, imela je bolečine, vendar ni trpela. Zadnje dneve življenja smo bili vsi pri njej. Malo pred smrtjo je želela, da sem sedela poleg nje in jo držala za roko. Na njej sem videla srečen obraz in bila je popolnoma umirjena, ko se je od nas za vedno poslovila. Zelo sem jo pogrešala, ker nisem izgubila samo stare mame, temveč tudi prijateljico. Ob njej se je rojeval moj poklic medicinske sestre.

V času službovanja sem se neprestano srečevala s starimi ljudmi. Deset let sem delala kot oddelčna sestra na geriatričnem oddelku na Inštitutu za rehabilitacijo invalidov v Ljubljani. Rada sem delala s starimi in občudovala njihov čar. Prisluhnila sem njihovim željam in jih, če sem le imela možnost, tudi uresničevala.

V spominu imam gospo, staro 83 let, ki je imela deset otrok. Gospa se je lepo rehabilitirala in bližal se je čas odpusta. Ena izmed hčera je prišla na obisk in je povedala zdravnici: 'Mamo bomo dali v dom za stare. Nihče od nas ne more skrbeti zanj in jo negovati. Nič ji ne povejte, kar rešilni avto naj jo odpelje v Idrijo v dom. Tam jo čaka postelja, mi pa bomo prišli popoldne na obisk, ker se ji prej ne upamo povedati!'

Ta odnos do mame me je zelo vznemiril in pomislila sem na pogovor: Ena mama lahko preživi deset otrok, deset otrok pa ne more ene matere. Kako kruta resnica! Tega kar nisem mogla razumeti. Čez čas sem to isto hčer srečala na cesti in povedala mi je, da je mama že drugi dan umrla v domu. Za to mamo je bil dom velik stres. Čisto nič ni bila pripravljena na novo okolje, še najmanj na dom. Od takrat sem imela željo, da bi delala s starimi ljudmi v domu in da bi bila v oporo tistim, ki niso dovolj pripravljene na novo okolje. Kajti tudi domsko osebje ima pomembno vlogo pri sprejemu novih stanovalcev v dom. Čez nekaj let sem sprejela službo v Domu Marije in Marte v Logatcu.

Na to desetletno obdobje dela v Domu imam kljub raznim preizkušnjam lepe spomine. Osebje in

stanovalci smo bili med seboj povezani in smo delovali kot ena družina. Skupaj s stanovalci smo se veselili ob godovih in rojstnih dnevih. Vživljali smo se v njihovo življenje, telesne in duhovne bolečine. Zavedali smo se, da kljub najrazličnejšemu razvedrilu, ustvarjalnosti, čudovitemu praznovanju, vsakodnevnemu humorju, veselju in smehu je to v resnici za stanovalce kraj soočenja z upadanjem telesnih in duševnih sposobnosti, z boleznijo in trpljenjem v nebogljenosti in odvisnosti.

Za marsikaterega stanovalca je pri prihodu v dom najtežje zapustiti ustaljene navade in svoje ljudi ter se vključiti v skupnost nepoznanih zaradi starosti tolikokrat 'sitnih in čudnih' sostanovalcev. Ob pravem usmerjanju pa je to obdobje lahko čudovita šola odpuščanja in sprave s samim seboj. Vsak nosi v sebi slabosti in napake, zato nas drugi, njihove navade in ideje hitro prestrašijo, ker se dotaknejo naših ran in krhkosti. Druge ocenjujemo in sodimo, ker nas spominjajo na tisto, česar sami ne želimo vedeti, ali skrivamo, da drugi ne bi odkrili. S tem gradimo zidove in ostajamo zaprti v svoji samoti. Čas življenja v domu pa je usmerjen v rušenje teh zidov in v sprejemanje sebe in drugih ...« (str. 35-37).

Tadeja Gnezda, dipl. med. sestra, se v svojem prispevku *Služiti z veseljem* posveča glavni doživljajski nalogi za srečno življenje in lepo sožitje – kako doživljati veselje v napornih vsakdanjih nalogah. Pri tem prihaja do pomembnih spoznanj:

»Razmišljam, ali sploh služim z veseljem? Kakšen je pravzaprav moj odnos do dela in moje počutje v službi? Rada imam svoj poklic in prav gotovo bi ga še enkrat izbrala. Delati z ljudmi je hkrati lepo in naporno, vedno pa bogati in zahteva osebno rast. Včasih služim z veseljem našim stanovalcem, drugič služim zato, ker je potrebno, spet včasih samo zato, ker moram (nekako je potrebno zaslužiti vsakdanji kruh. Pa ko bi bil samo kruh ...). Veliko dogodkov se mi je že vtisnilo v srce kot v Veronikin potni prt, a eden od njih me

je pretresel do dna in spremenil moje razumevanje služenja.

Zgodilo se je pred nekaj leti, še pod streho Doma svetega Jožefa. Ena od sodelavk je zbolela in tako nas je delalo manj. Dela je vedno enako veliko in za ljudi je treba poskrbeti, ne glede na to, koliko nas je v službi. Vedno znova pa se mi dogaja, da takrat, ko smo v stiski s časom in je dela na obzorju preveč, postanem nervozna. Bil je čas kosila in vedela sem, da moramo nahraniti vse, ki tega ne zmorejo, da moramo pobrati posodo, jo pomiti, zamenjati pleničke in dati k počitku tiste na vozičku. Napisati moraš še 'raport', predati službo sodelavki ... čas pa je neusmiljeno tekkel dalje. Jaz pa sem na postelji hranila obnemoglo ženo, ki je jedla strašno počasi. Dobrodušna in drobna ženica me je gledala kakor miška iz moke in počasi mlela hrano v ustih. In ko jo je pogoltnila, je pozabila spet odpreti usta, tako da sem morala za vsak grizljaj večkrat ponoviti: 'Odprite usta. No, dajte! AAAAA.' Vedno pogosteje sem pogledovala na uro in zmanjkovalo mi je potrpljenja. Gotovo sem že petdesetkrat ponovila stavek 'No, odprite usta.' Ko sem v svoji nemoči in jezi zavila z očmi, sem na steni naletela na križanega Jezusa. (V našem domu v vsaki sobi visi križ.) Ob tem sem se spomnila besed, ki jih večkrat slišimo: 'V vsakem človeku morate videti Kristusa!' Z Jezusom sva si kar domača in pri najbližjih ne 'šparamo' besed, tako da sem besno izbruhnila: 'Veš, Jezus, če si pa to ti, potem te imam poln kufer!' Nato sem bruhnila v smeh ob tej svoji neposredni iskrenosti. Nisem čutila nobene zamere z Jezusove strani, smeh je sprostil mojo notranjo napetost in mirno sem nahranila gospo, pa tudi vse ostalo smo uspele narediti (čeprav malce čez službeni čas).

V tem primeru moje služenje ni bilo služenje v veselju. Bilo pa je služenje! ... Vedno znova si želim, da bi bila podobna Veroniki, ki je Jezusu pogumno in z ljubeznijo ponudila potni prt, a velikokrat ugotavljam, da sem bolj podobna Simonu iz Cirene. Prav nobenega veselja ni pokazal, ko so mu ponudili, naj nosi Jezusu križ. Upiral se je

in nergal, a na koncu ni imel izbire. ... Tudi jaz večkrat nergam in se pritožujem in sem prisiljena nositi križ in včasih prisiljena tudi služiti. A na tej poti življenja sem učenka v službi naših stanovalcev. Učenka na poti njihovega trpljenja, upanja in umiranja. Ko jih tako vsak dan opazujem, se učim za svoje lastno življenje in nekoč za svoje lastno umiranje. Sem učenka v upanju, da bom vedno manj nergala in bom vedno bolj sočutna. Učenka, ki me tolaži, da sem jaz le tista, ki pomagam nositi križ, in je Jezus tisti, ki križ posvečuje in po njem odrešuje. ... Morda smo nergavi pomočniki, morda ne služimo vselej v veselju in ljubezni, a vendarle služimo. In Bog bo v svoji ljubezni vse obrnil v dobro!« (str. 44-46)

Na zadnjih straneh zbornika so poleg fotografij iz življenja v domu tudi pristne zgodbe svojcev in stanovalcev.

Ob koncu prebiranja tega zbornika in obujanja svojih vtisov na praznovanje 20. obletnice Doma Marije in Marte v Logatcu ter na otvoritev župnijskega medgeneracijskega središča mi prihajajo v ospredje tri misli, ki so strokovno pomembne za današnji družbeni trenutek na področju aktivnega in zdravega staranja, oskrbe starih ljudi in krepitve medgeneracijske solidarnosti.

1. **V današnji finančni stiski** je v krajevni, nacionalni in evropski skupnosti zelo težko dobiti denar za gradnjo in posodabljanje domov za stare ljudi. V dobiček usmerjen kapital, ki se tukaj ponuja, ne čuti potreb starih ljudi, ne osebja, ki z njimi dela, in je slep za strokovni razvoj oskrbe. Tudi v župniji Logatec jim je zmanjkalo denarja za dograditev medgeneracijskega središča. Župnik Janez je o tem zapisal: »Na pomoč sem poklica tudi vas, dragi farani, ki ste se velikodušno odzvali. Brezobrestno posojilo je v ta namen namenilo kar 14 faranov, mnogi pa ste svoj dar darovali po svojih močeh. Iz tega vidim, da vam je ta projekt blizu in ga sprejemate kot svojega.« (str. 13) Po zgledu socialnega genija Janeza Evangelista Kreka (1865-1917) je prosil župljane, naj kreditirajo

gradnjo. Zadnji dve leti sem ob finančnih zagatah pri nameranih gradnjah krajevnih domov za stare ljudi in medgeneracijskih središč v skupnostih kar precej županom, župnikom in drugim vodilnim ljudem svetoval, naj gredo z odprto in jasno besedo pred svojo skupnost in pokažejo, da njihove vitalne potrebe po oskrbi starih ljudi in po vzgoji za lepše sožitje ne bo reševal nihče razen njih samih. Pred sto leti je Krek v hudi gospodarski krizi naredil gospodarski in socialni čudež, da so se ljudje organizirali v vzajemne hranilnice, posojilnice in zadruge. To je možno in potrebno tudi danes. Doslej je to storil samo logaški župnik Janez Kompare in uspel – ne le on, ampak vsa skupnost logaške župnije. Uspeli so zgraditi sodobno stavbo, povezati stotine ljudi v sodelovanje pri njenem nastajanju in vodenju. Ob tem pa iz njih veje veselje in zaupanje.

2. Dom Marije in Marte z Milavževim vrtcem pod isto streho in več sto prostovoljci je **prvo pravo krajevno medgeneracijsko središče v Sloveniji**. Nam na Inštitutu Antona Trstenjaka, ki to zamisel gojimo in razvijamo od leta 2002, njegova izgradnja in kvalitetno delovanje potrjuje, da je zamisel potrebna in uresničljiva. Logaška župnija je postala zgled vsej Sloveniji in čez naše meje! Medgeneracijsko središče niso stavbe, ampak ljudje, ki čutijo svoje potrebe po lepšem sožitju generacij, kakovostnem staranju in oskrbi onemoglih ljudi v domači skupnosti. Kako pri tem deluje logaška skupnost, sem videl tudi pred kratkim, ko sem bil zjutraj pri njih. Po skupnem zajtrku je župnik za ves dan odhajal s pol ducata možakarjev v župnijske gozdove podirati drva za kurjavo medgeneracijskega središča in župnijske cerkve. Naredili so najsodobneje avtomatiziran in okolju prijazen

sistem ogrevanja in hlajenja z lastno kurjavo, ki jo pripravljajo prostovoljsko po načelu samopomoči in solidarnosti, in stroški so jim padli na desetino prejšnjih. Ko sem gledal te prostovoljce – može z motorkami in tovornjakom, sem doživljal življenjski utrip njihovega krajevnega medgeneracijskega središča, kjer več sto domačinov vsak po svoje prostovoljsko sodeluje pri nastajanju in delovanju njihovega vrtca in njihovega doma za stare ljudi. Logatec je s svojim župnijskim medgeneracijskim središčem dobil srce za povezovanje vseh generacij. To je pravi odgovor na današnjo demografsko krizo, kajti lepo sožitje in sodelovanje krepi veselje do življenja v mladosti, srednjih letih in starosti.

3. Zdi se, da je danes velika neizrabljena možnost za kakovostno vzgojo in oskrbo prav **razvoj duhovnih zmožnosti otrok, oskrbovalcev srednje generacijske in starih ljudi**. Viktor Frankl na svetovni ravni in pri nas Anton Trstenjak sta ugotavljala, da se duhovne sposobnosti lahko razvijajo tudi v starostni onemoglosti – takrat se od vseh človeških sposobnosti lahko razvijajo le še te. Razvite duhovne sposobnosti so potrebne vse življenje, med drugim nosijo etično poštenost, da lahko v resnici spoštujemo vsakega človeka, kakršen je. Razvite duhovne zmožnosti zmorejo držati v ravnotežju potrebo po imetju in po notranji človeški rasti v povezavi s solidarnim sožitjem. Samo razvite duhovne zmožnosti omogočajo notranji mir in pristno veselje v prijetnih in težavnih trenutkih življenja.

VIR:

Leonida Župančič, ured. (2011). *Ob 20. obletnici Miklavževega vrtca in Doma Marije in Marte*. Logatec: Zavod Marije in Marte.

Jože Ramovš